

Utlåtande 2008: RII (Dnr 312-1244/2008)

Namn för gator och park inom stadsdelen Sköndal - Maria Röhl's Väg, Harriet Sundströms Väg, Mollie Faustmans Väg, Nell Waldens Väg, Sigrid Hjerténs Väg, Siri Derkerts Väg, Maj Brings Väg och Vera Nilssons Väg samt Vackra Nannas Park

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Maria Röhl's Väg, Harriet Sundströms Väg, Mollie Faustmans Väg, Nell Waldens Väg, Sigrid Hjerténs Väg, Siri Derkerts Väg, Maj Brings Väg och Vera Nilssons Väg fastställs som nya namn på gator. Vidare fastställs Vackra Nannas Park som nytt namn på park enligt *bifogad* karta.

Föredragande borgarrådet Mikael Söderlund anför följande.

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 3 april 2008 att godkänna de av namnberedningen föreslagna Maria Röhl's Väg, Harriet Sundströms Väg, Mollie Faustmans Väg, Nell Waldens Väg, Sigrid Hjerténs Väg, Siri Derkerts Väg, Maj Brings Väg och Vera Nilssons Väg som nya namn på gator. Vidare godkändes förslaget Vackra Nannas Park som nytt namn på park enligt *bifogad* karta.

Beredning

Ärendet har behandlats av namnberedningen vid sammanträden den 27 februari 2007, den 17 april 2007 och den 11 december 2007.

Mina synpunkter

I ett samlat grepp namnges nu ett antal gator i stadsdelen Sköndal efter kvinnliga svenska konstnärer; vissa kända, men de flesta alldeles oförskämt bortglömda. Maria Röhl, som Esaias Tegnér kallade ”konstmön”, tecknade de flesta någorlunda bemärkta personerna i samtiden. Ofta är hennes porträtt det enda som finns. Harriet Sundström var en förgrundsfigur inom träsnittskonsten, och 1905 ställde hon ut vad Nordisk familjebok kallar de första moderna svenska träsnitten. Mollie Faustman var författare, kåsör, journalist, konstnär och illustratör, med en gedigen konstnärlig utbildning, bland annat hos Matisse i Paris. Nell Walden var inte bara en av landets första abstrakta konstnärer, hon var också en central person i den tyska Der Sturm-rörelsen och gjorde att Sverige tidigt kom i kontakt med bland andra Wassily Kandinskys konst. Sigrid Hjertén är en av den svenska modernismens viktigaste förgrundsgestalter, men hon fick länge kämpa mot samtidens fördomar. Hon blev känd för den stora publiken först 1936, genom den separatutställning som då visades på Konstakademien i Stockholm. Siri Derkert hade en starkt personlig och expressionistisk stil, och i hennes tidiga verk, framförallt från Paristiden, kan man se intryck både från kubism och fauvism. Hennes utsmyckning av Östermalmstorgs tunnelbanestation är kanske hennes mest sedda verk. Vera Nilsson debuterade redan 1917 i Köpenhamn. Van Gogh och El Greco räknas som viktiga förebilder för henne, och många valde tidigt att kalla henne expressionist. Liksom Derkert hade Vera Nilsson offentliga uppdrag, och hennes verk kan bland annat skådas på T-Centralen. Maj Bring reste 1908 till Paris efter att ha studerat på både Valand och konstakademien. Våren 1910 såg hon Gertrude Steins konstsamling och mötte Cézannes, Matisses och Picassos konst för första gången. När hon 1921 ställde ut på Liljevalchs tillsammans med bland andra Mollie Faustman fick hon utstå hård kritik från manliga kritiker med Albert Engström i spetsen.

Alla dessa konstnärskap har brutit ny mark. Jag känner glädje över att få ge deras namn till gator i Sköndal, och om jag på så vis kan hjälpa till att väcka fler människors intresse för deras liv och konst är jag väldigt stolt.

Bilaga

Karta

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Det antecknades till förteckningen att miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Maria Röhl's Väg, Harriet Sundströms Väg, Mollie Faustmans Väg, Nell Waldens Väg, Sigrid Hjerténs Väg, Siri Derkerts Väg, Maj Brings Väg och Vera Nilssons Väg fastställs som nya namn på gator. Vidare fastställs Vackra Nannas Park som nytt namn på park enligt *bifogad* karta.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:

STEN NORDIN

Mikael Söderlund

Anette Otteborn

ÄRENDET

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade godkänna de av namnberedningen föreslagna Maria Röhl's Väg, Harriet Sundströms Väg, Mollie Faustmans Väg, Nell Waldens Väg, Sigrid Hjerténs Väg, Siri Derkerts Väg, Maj Brings Väg och Vera Nilssons Väg som nya namn på gator. Vidare föreslås Vackra Nannas Park som nytt namn på park. Nämnden beslutade att överlämna förslagen till kommunfullmäktige för fastställande.

Namnberedningens tjänsteutlåtande daterat den 3 mars 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget:

Maria Röhl's Väg	nya namn på gator
Harriet Sundströms Väg	
Mollie Faustmans Väg	
Nell Waldens Väg	
Sigrid Hjerténs Väg	
Siri Derkerts Väg	
Maj Brings Väg	
Vera Nilssons Väg	

Vackra Nannas Park	nytt namn på park
--------------------	-------------------

Ärendets beredning

Ärendet har behandlats av Namnberedningen vid sammanträden den 27 februari 2007, den 17 april 2007 och den 11 december 2007.

Bakgrund

Detaljplanen 2006-08048 redovisar fem nya kvarter, åtta nya gator och en ny park.

I Per Anders Fogelströms bok "Söder om tullen" (1969) finns ett avsnitt med rubriken "Vackra Nanna på Sköndal" (s. 74 ff.), ur vilket följande kan citeras:

1792 inköptes gården [Sköndal] av häradshövdingen J. M. Stridbeck och hans maka Julianna Hård. Hon hade varit gift tidigare och medförde två döttrar af Winklerfeldt. I det nya äktenskapet föddes Hilma Johanna som i dagligt tal kallades Nanna och blev känd som "Vackra Nanna på Sköndal". Vackra Nanna och hennes halvsystrar hörde till konstnärinnan Maria Röhl's umgänge och den skickliga artisten besökte många

gångar på 1830-talet Sköndal och tecknade då också de tre systrarna, kanske helst den vackra Nanna./.../

Naturligtvis var dåtidens herrar intresserade av vackra Nanna och det berättas att om man sextio år senare frågade gamla herrar om deras ungdoms idoler så nämndes i första hand Nanna, för "hjärtegodhet och älskvärt behag, blixtrande intelligens och betydande musikalisk talang". Hon hörde till dem som gav glans åt umgängeslivet.

Och detta umgängesliv kretsade i mycket kring den i citatet nämnda konstnärinnan Maria Röhl (1801-1875), som var född på Skönstaviks gård mitt emellan Sköndal och Sköndalsbro. Hon blev elev till den framstående kopparstickaren Christian Forssell och gjorde vid mitten av 1800-talet flera arbets- och studieresor till England och Frankrike. Hon är mest känd för sina många porträtt, vanligen i svartkrita, men också i olja. Under många år var det just till Maria Röhl man gick om man ville låta avporträttera sig; så gjorde Wendela Hebbe och Jenny Lind, liksom även Atterbom, Geijer, Tegnér m.fl.

Med ovanstående som bakgrund beslöt namnberedningen föreslå *Vackra Nannas Park* som nytt namn på park och *Maria Röhl's Väg* som nytt namn på gata inom kategorin "kvinnliga konstnärer".

Som nya namn på övriga planerade gator inom kategorin "kvinnliga konstnärer" föreslår namnberedningen *Harriet Sundströms Väg*, *Mollie Faustmans Väg*, *Nell Waldens Väg*, *Sigrid Hjerténs Väg*, *Siri Derkerts Väg*, *Maj Brings Väg* och *Vera Nilssons Väg*. De sju konstnärerna presenteras här genom förkortade och bearbetade versioner av texten i Nationalencyklopedins nätupplaga.

Harriet Sundström (1872-1961) tillhörde pionjärerna inom svenskt träsnitt. Hon var en av grundarna av Grafiska sällskapet (1910) och Föreningen Original-Träsnitt (1912). Hennes svartvita träsnitt, exlibris och illustrationer är kraftfullt dekorativa; färgträsnitten är ljusare och lyriska. Favoritmotiven hundar och hästar återkommer även i hennes måleri och skulptur.

Mollie Faustman (1883-1966), journalist, författare och konstnär, sondotter till Wendela Hebbe och Lars Johan Hierta. Efter konststudier blev Faustman snart en uppmärksammar medarbetare i Dagens Nyheter och Idun under signaturen *Vagabonde*. Hon gav ut ett trettio-tal böcker, varav nio bilderböcker och några ungdomsböcker. Som bildkonstnär tillhörde Faustman de tidiga Matisse-elever som ställde ut 1909. Året därefter introducerade hon en ny stil i barnlitteraturen med bilderboken *Malins midsommar*. Hennes memoarbok *Då* utkom 1958.

Nell Walden (1887-1975), konstnär, författare och konstsamlare, huvudsakligen verksam i Tyskland. Walden drev med dåvarande maken Herwarth Walden expressionisttidskriften och galleriet Der Sturm i Berlin på 1910-talet. Hon tillhörde den abstrakta konstens pionjärer och har donerat delar av sin stora konstsamling till bl.a. Moderna museet.

Sigrid Hjertén (1885-1948), gift 1911-37 med Isaac Grünewald. Hjertén anses nu-

mera vara en av modernismens främsta kolorister i Sverige. Åren 1910-11 var hon tillsammans med maken elev till Matisse i Paris och tog starkt intryck av denne. Redan före första världskriget framträdde hon med en starkt personlig färgkonst. Hon framträdde nu i en rad verk med intensiva färger, arabeskartad kurvatur och ytmässigt smyckande helhetsverkan. Hon målade även interiörbilder från hemmet eller ateljén, utsikter över Kornhamnstorg eller Stadsgården samt strandbilder och stilleben. Hjertén var uppburen i konstnärskretsar men varken sökte eller nådde långt ut i offentligheten under sitt liv. Allmänt erkänd blev hon dock vid mitten av 1930-talet, bl.a. i och med hennes första separatutställning 1936.

Siri Derkert (1888-1973) utbildade sig vid bl.a. Konsthögskolan i Stockholm och därefter 1913-14 vid Académie russe i Paris. Produktionen fram till 1916 utgör en tidig höjdpunkt i hennes skapande. Derkert levde i många år under svåra omständigheter, och en stor del av hennes tidiga verk har gått förlorade. Det var något av en nystart när hon omkring 1925 återknöt till fauvismens färg- och kubismens formanalys. Hon fick sitt genombrott med en utställning i Stockholm 1944. Derkert tog ställning mot militarism och fascism, samtidigt som hon med stort engagemang deltog i kampen för kvinnans frigörelse och sociala rättigheter. Ett uttryck för detta är hennes utsmyckning av tunnelbanestationen Östermalmstorg (1962-65), där väggarna är översållade med expressiva porträtt av främst kvinnor som kämpat för freden och rättvisa mellan könen.

Vera Nilsson (1888-1979) studerade för Carl Wilhelmson vid Valand och för Le Fauconnier i Paris. Nilsson utvecklade med tiden en sällsynt rik och personlig färghållning med tonvikt vid rött och jordfärger, och hon anses som en av Sveriges tidigaste och främsta expressionister. Under långa perioder var hon bosatt utomlands men hennes fasta geografiska hembygder, skildrade i uttrycksfulla målningar, var Öland och Söder i Stockholm. Hon var också personligt engagerad i freds- och miljöarbete. Från 1950-talet utförde hon offentliga utsmyckningar, bl.a. initierade hon utsmyckningen av Stockholms tunnelbanestationer och utförde själv en mosaikpelare för T-centralen (1957).

Maj Bring (1880-1971) föddes i Uppsala och tog sina första lektioner där för Hulda Schenon 1896. Hon utbildades på Valand 1900-01 och 1905-07, på Konstakademien 1902-07, och tillbringade delar av åren 1908-10 i Paris där hon målade för Lucien Simon och Matisse. 1918 debuterade Maj Bring i Stockholm med bland andra Mollie Faustman. Tillsammans med Faustman och Charlotte Mannheimer var hon 1921 ansvarig för en utställning med kvinnliga konstnärer på Liljevalchs. Åren 1949-51 var Bring ordförande i Föreningen Svenska Konstnärinnor. 1965 ställde hon med framgång ut sina collage i Stockholm och gjorde en dokumentär i radion om sitt liv. Hennes sista utställning var 1969 hos Galleri Doktor Glas i Stockholm. (Saxat ur utställningskatalogen "De berömda och de glömda. Kvinnliga svenska modernister 1900-1930", Mjellby och Norrköpings konstmuseer 2006-07)

Förslaget redovisas på karta bilaga 1.

Bilaga

